

Okresní kolo Olympiády v českém jazyce 2003/2004 – 30. ročník

I. kategorie

Počet bodů:

Jméno:

Škola:

Přečtěte si následující text, z něhož vycházejí všechny úkoly:

Se svým pověstným humorem mi Břetislav Hodek sdělil, že právě překládá nějakého Shakespeara, že on, Hodek, je jeho zástupcem pro Prahu a hrát že to bude jakési pražské divadlo, říká se mu Národní. Ta hra prý se jmenuje Mnoho povyku pro nic. Nedovedl jsem odpovědět stejně vtipně a zmohl jsem se jenom na okamžitý souhlas se spoluprací. Nato jsem se ještě dozvěděl, že hru bude pohostinsky režírovat arménský režisér Ansimov, který má jeden jediný kategorický požadavek: hlavní role musí hrát slavní čeští herci „Glavačova“ a „Grušinskij“.

1. Uved'te, jaký je v úryvku vztah mezi monologem a dialogem (všimněte si vztahu celku textu a jednotlivých částí).
2. Nepřímou řeč v prvním souvětí převed'te na přímou. Pak vypište jazykové prostředky, kterými se tato přímá a nepřímá řeč liší, a provedené změny pojmenujte.
3. Vypište z textu čtyři dvojice slov se stejným kořenem. Má-li stejný kořen více slov než dvě, vyberte z nich jenom jednu dvojici. (Nezabývejte se zájmeny, předložkami a spojkami.)

4. Ve spojení *Hodek mi sdělil, že překládá Shakespeara* je jedno slovo užito přeneseně. Uved'te ho a vysvětlete, v čem je podstata tohoto přeneseného užití.

5. a) Vysvětlete, jakou funkci má ve spojení *že on, Hodek, je jeho zástupcem* vlastní jméno.

b) Pojmenujte vztah mezi tímto vlastním jménem a zájmenem *on* (určete, kterým větným členem je vlastní jméno).

6. Vysvětlete, k čemu slouží uvozovky, které jsou v zadaném textu užity, a uved'te konkrétní jazykové prvky, které autora k jejich užití vedly.

7. Vyberte vhodný český ekvivalent k přídavnému jménu *kategorický* ve významu, v němž je užito v ukázce.

a) základní	c) příznačný
b) nepodmíněný	d) rozhodný

8. Vyberte jeden slovesný tvar, který do následující řady s ohledem na funkci tvaru *se* nepatří, a vysvětlete proč.

říká se – jmenuje se – zmohl jsem se – dozvěděl jsem se

9. a) Zájmeno *jakýsi* má význam ‚blíže neurčený‘, např. *Vtom ke mně přišel jakýsi pán a povídá...* Vysvětlete, jakou funkci plní v zadaném textu ve spojení *jakési pražské divadlo, říká se mu Národní*.

- b) Najděte v textu další obdobně užitá slova.

10. Vypište z textu dvě slova, která obsahují více než jeden kořen (nepřihlížejte k vlastním jménům).

Okresní kolo OČJ 2003/2004 – 30. ročník – I. kategorie – řešení:

1. Příklady řešení: Úryvek jako celek je monolog, který obsahuje dialogické prvky / který vypráví / referuje o dialogu (Hodka a mluvčího).

Podrobnější rozvedení, např. že v tomto dialogu se mimo jiné mluvilo o nějaké formě předchozího dialogu či výměny názorů (Ansimova patrně s vedením divadla), nevyžadujte.

Bodování: za vhodnou odpověď – 1 bod.

2. Příklad řešení: „*Právě překládám nějakého Shakespeara. Já jsem / Jsem jeho zástupcem pro Prahu a hrát to bude jakési pražské divadlo, říká se mu Národní.*“

překládám, jsem – změna 3. osoby na 1.;

vynechávají se spojky *že*, kterými byla připojena nepřímá řeč k větě uvozovací;

vynechává se označení mluvčího nepřímé řeči *on*, *Hodek* / mění se na zájmeno 1. osoby *já*.

Bodování: za vhodně formulovanou úpravu i věcně správnou odpověď dohromady – 1 bod.

3. Příklady řešení:

Praha – pražský, hra – hrát – herec, režírovat – režisér, jeden – jediný, pověstný – odpovědět – dozvědět se.

Bodování: za 4 dvojice – 2 body;

za 3 dvojice – 1 bod.

4. *Shakespeara* – jméno autora zde zastupuje označení díla tohoto autora (metonymie – termín se nevyžaduje).

Bodování: za uvedení příslušného slova – 1 bod;

za výstižné vysvětlení – 1 bod.

Celkem tedy maximálně 2 body.

5. a) Příklad řešení: Jméno upřesňuje osobu, na niž mluvčí odkazuje zájmenem;

b) přístavkový vztah (přístavek).

Bodování: a) za výstižné vysvětlení – 1 bod;

b) za správné určení – 1 bod.

Celkem tedy maximálně 2 body.

6. Příklad řešení: Uvozovky naznačují citaci, v níž se projevuje cizincova výslovnost českých jmen: mluvčí

a) místo hlásky *h* vyslovuje *g*;

b) vyslovuje všechny samohlásky krátce / nerozlišuje krátké a dlouhé samohlásky;

c) místo koncovky *-ý* používá *-ij* / příponu přídavných jmen *-ský* si upravuje do podoby *-skij*.

Bodování: za náležité vysvětlení funkce uvozovek – 1 bod;

za popis všech tří odlišných jazykových prvků – 2 body.

Při popisu pouze dvou odlišných jazykových prvků odečtete 1 bod.

Celkem tedy maximálně 3 body.

7. d) rozhodný

Bodování: za správnou odpověď – 1 bod.

8. Příklady řešení: *říká se* – to jediné je tvar trpného rodu / ostatní uvedená slovesa jsou zvrtná / na rozdíl od ostatních tří sloves nejde u slovesa *říkat* o zvrtné (reflexivní) sloveso;

Bodování: za správnou odpověď a výstižné vysvětlení – 1 bod.

9. Příklady řešení:

a) *Hodek* žertem, ironicky apod. naznačuje možnost, že je toto divadlo pro posluchače příliš bezvýznamné / že posluchači není toto divadlo známo / žertem nebo ze skromnosti zlehčuje význam zmiňovaného divadla i připravované inscenace;

b) *nějakého, prý, říká se*.

Bodování: a) za výstižnou odpověď – 1 bod.

b) za uvedení vhodného slova – 1 bod.

Celkem tedy maximálně 2 body.

10. *okamžitý, spolupráce, nato.*

Bodování: za uvedení 2 slov – 1 bod.

11. Slohový úkol: Hodnoťte nápaditost řešení, plynulost a návaznost textu, vhodný výběr lexikálních prostředků i větnou stavbu. Přihlížejte i k tvaroslovné a pravopisné správnosti.

Bodování: 0–10 bodů. Využijte celého bodového rozpětí.

Okresní kolo Olympiády v českém jazyce 2003/2004 – 30. ročník

I. kategorie

Slohový úkol.

Zapomínám...

Napište úvahu o zapomínání a o tom, co s sebou přináší.